

**Mapping the spiritual and cultural futures of human societies in the
transmodern paradigm (Case Study: Critical Discourse Analysis of “Percy
Jackson and the Lightning Thief”)**

Mahdi Yaghobi¹
Aliakbar Farhangi²
Seyyed Jamaledin Tabibi³

Received: 06/04/2021
Accepted: 13/06/2021

Abstract

While the knowledge and social mentality of academic societies is more based on the study of modern and postmodern paradigms, in the field of art and media we are faced with another level of cinematic works that indicate the emergence of a paradigm different from the aforementioned paradigms. Be and depicts new propositions for the spiritual and cultural futures of human societies. Using media, art is representative and at the same time influenced by global thinking, which suggests possible meanings and ways of looking at the world. Beyond the positive, interpretive and critical ideas of the modern-postmodern world, a considerable number of cinematic works present a new image of the cumulative presence of premodern spiritual-historical propositions with modern and postmodern cognitive-interpretive components as well as propositions. In order to identify and formulate the supernatural concepts and assumptions of the transmodern paradigm, a descriptive-analytical method has been used. The supernatural discourse represented in the film represents a new trans-modern paradigm. Discourse styles such as myth, savior and future are the most important components of the discourse that governs the film. These components cannot be reinterpreted in current and conventional governing discourses and must therefore be articulated in the new discourse; The discourse that we have mentioned in this research with a transmodern interpretation. The findings of this study indicate the emergence of a new semantic realm for humans under the transmodern paradigm in the third millennium, the most obvious effect of which can be seen in Hollywood cinema.

Keywords: Transmodernism, Critical Discourse Analysis, Future Societies, Jackson Percy Film, The Supernatural.

---

1. PhD Student in Communication Sciences, Islamic Azad University, Research Sciences Branch (Corresponding Author) (m56.yaghoobi@yahoo.com)

2. Professor and Faculty Member, Department of Media Management, Islamic Azad University, Research Sciences Branch (a.farhangi@srbiau.ac.ir)

3. Professor and Faculty Member, Department of Management, Islamic Azad University, Research Sciences Branch (j-tabibi@srbiau.ac.ir)

ترسیم آینده‌های معنوی و فرهنگی جوامع بشری در پارادایم ترنس‌مدرن مطالعه موردی: تحلیل گفتمان انتقادی فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه»

مهدی یعقوبی*

علی‌اکبر فرهنگی**

سید جمال‌الدین طبیبی***

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۱۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۲۳

چکیده

درحالی‌که ذهنیت دانشی و اجتماعی جوامع دانشگاهی بیشتر روی مطالعه پارادایم‌های مدرن و پُست‌مدرن مستقر است، در عرصه هنر و رسانه با سطح دیگری از آثار سینمایی مواجه هستیم که حاکی از بروز پارادایم متفاوتی از پارادایم‌های پیش‌گفته است و گزاره‌های نوینی را برای آینده‌های معنوی و فرهنگی جوامع بشری به تصویر می‌کشد. هنر با استمداد از رسانه، بازنمایی‌کننده و درعین‌حال متأثر از تفکر جهانی است که معانی و راه‌های ممکن نگریستن به جهان را پیش می‌نهد. این پژوهش درصدد بازنمایی نشانه‌های ماوراءالطبیعی پارادایم ترنس‌مدرنیسم در فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه» ساخته کریس کلمبوس است. جست‌وجوی فرایم فیلم، در چهارچوب نظریه تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف و با رویکرد پدام انجام شده است. به منظور شناسایی و صورت‌بندی مفاهیم و پیش‌فرض‌های ماوراءالطبیعی پارادایم ترنس‌مدرن، از روش توصیفی - تحلیلی استفاده شده است. یافته‌های این پژوهش حاکی از ظهور قلمرو معنایی جدیدی برای انسان ذیل پارادایم ترنس‌مدرن در هزاره سوم است که به بارزترین شکل می‌توان تأثیر آن را در سینمای هالیوود مشاهده کرد.

واژگان کلیدی: ترنس‌مدرنیسم، تحلیل گفتمان انتقادی، جوامع آینده، فیلم پرسی جکسون، ماوراءالطبیعه.

* دانشجوی دکتری رشته علوم ارتباطات دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات (نویسنده مسئول)

m56.yaghoobi@yahoo.com

** استاد و عضو هیئت‌علمی گروه مدیریت رسانه دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات a.farhangi@srbiau.ac.ir

*** استاد و عضو هیئت‌علمی گروه مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات j-tabibi@srbiau.ac.ir

مقدمه

سینما به‌مثابه رسانه رابطه‌ای وثیق و محکم با جامعه‌ای دارد که در مقام روایت یا تخاطب با آن است. دیدگاه‌ها و نظرات بازنمایی شده در سینما و سینماگران نظراتی شخصی نیستند. آنچه هنر با زبان سینما بیان می‌کند در واقع می‌تواند دیدگاه‌های گروه‌های مختلف اجتماعی‌ای باشد که در جامعه زندگی می‌کنند و دربارهٔ مسائل مختلف مواضع مشخصی دارند.

سینما از سویی آنچه را در بنیان فکری - معرفتی جامعه وجود دارد، در قالب اثری هنری توصیف و تحلیل می‌کند و از سویی دیگر، افق‌های جدیدی را در قالب و فرم هنری می‌گشاید. سینما صرفاً بیانگر وضع حال جامعه نیست بلکه جامعه را از نظرگاه‌ها و پرسپکتیوهای متنوع تحلیل می‌کند و مسیرهای معطوف به آینده را بازمی‌نمایاند. فیلم‌های سینمایی واجد دلالت‌ها و مضامین ماوراءالطبیعی که در آن‌ها نیروها و کنشگران ماوراءالطبیعی نقش‌آفرینی می‌کنند، به دلیل آمیختن با قوهٔ خیال مخاطب، ظرفیت‌های متفاوتی را از نظر هنری و زیبایی‌شناختی می‌آفرینند. سینما با برخورداری از این مزایای فوق‌العاده، قابلیت‌های زیادی را در بازنمایی مستقیم یا غیرمستقیم وضع جامعه یا ارائهٔ گمانه‌هایی دربارهٔ افق‌های آینده پیش رو می‌نهد. موضوع ماوراءالطبیعه در حال حاضر به یکی از ژانرهای غالب رسانه سینما تبدیل شده است. این ژانر و نظرگاه‌هایی که به تصویر می‌کشد، ملازم با القای عقاید و باورهای متناظر به مخاطب نیز هست. نکتهٔ اساسی در بیشتر این آثار، به‌تصویرکشیدن فرض‌هایی دربارهٔ خداشناسی، هستی‌شناسی، انسان‌شناسی و چگونگی ادراک و معنای آن‌هاست. متن فیلم‌های بزرگ را می‌توان بیانیه‌هایی قلمداد کرد که بیانگر تفاسیر خاصی از جهان معاصر، مشکلات فردا و راه‌حل‌های آن‌ها هستند. این تفاسیر با توسل به مفاهیم و فرم‌هایی همچون اسطوره، منجی، آینده و آخرالزمان عرضه می‌شوند.

سینما در هزارهٔ سوم با توسل به پارادایم جدید ترنس‌مدرنیسم ایدهٔ پرداختن به مفهوم آینده را جان دوباره‌ای بخشیده است. این پارادایم ریشه در پارادایم‌های پیشین خود یعنی پیشامدرن، مدرن و پست‌مدرن دارد. پارادایم ترنس‌مدرنیسم بر آمیزهٔ خاصی از مؤلفه‌های برسازندهٔ سه پارادایم پیشین یعنی پیشامدرن، مدرن و پست‌مدرن سامان یافته است. باوجوداین، مبانی فکری این پارادایم برآمده از بنیادهای متافیزیکی و فلسفی غرب است. براساس مفروض‌های این پارادایم، انسان در مقام سوژهٔ مستقل با ترکیبی از عقل و

شهود ذهنی، در مسیر تعالی و آینده تمدن بشری گام برمی‌دارد و به محدودیت‌ها و قابلیت‌های خویش پی می‌برد و در این راستا به محدودیت‌های تکنولوژی در پاسخ‌گویی به مسائل پیش روی تمدن بشری آگاه می‌شود. تکنولوژی فقط می‌تواند بخشی از تمدن آینده بشر را رقم زند و در ابعاد خاصی مداخلت داشته باشد اما حل تمام مسائل و مشکلات از عهده آن خارج است. انسان، فراتر از تکنولوژی، به توان و نیرویی خاص و ویژه نیاز دارد: شهودی فراعقلی و ماوراءالطبیعی. در این پارادایم، این شهود از جانب موجوداتی فرابشری و اسطوره‌ای تأمین می‌شود که در فیلم‌های ماوراءالطبیعی سینمای هالیوود به صورت منجی آینده بشر بازنمایی می‌شوند.

این پژوهش درصدد صورت‌بندی مؤلفه‌های ماوراءالطبیعی پارادایم ترنس‌مدرن و توضیح شیوه و سامان کاربست مؤلفه‌های مزبور در گفتمان فیلم‌هایی است که ذیل پارادایم ترنس‌مدرن معنا می‌یابند. فرض نگارنده این است که فیلم‌های ماوراءالطبیعی سینمای هالیوود در ارتباطی وثیق با متن و زمینه اجتماعی و فرایندهای ایدئولوژیک پارادایم جدید ترنس‌مدرن، تصویری هدفمند از واقعیت را به مخاطبان خود القا می‌کنند. در این راستا، نگارنده از روش تحلیل گفتمان انتقادی استفاده کرده است تا مؤلفه‌های ماوراءالطبیعی پارادایم ترنس‌مدرن را استخراج و صورت‌بندی کند. پژوهش پیش رو که مطالعه‌ای موردی محسوب می‌شود، بر فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه»،^۱ به‌عنوان یکی از نمونه‌های برجسته فیلم‌های متأثر از پارادایم ترنس‌مدرن، متمرکز است و درصدد صورت‌بندی فرایم‌نهفته در پس‌نمادها و نشانه‌های ترنس‌مدرن این اثر هنری است.

۱. چهارچوب نظری

سینما یکی از وسایل ارتباطی است که با وجود عمر کوتاه صدساله به سبب جذابیت‌های خاص به‌سرعت جای خود را در زندگی مردم باز کرده است. این رسانه همواره چیزی بیش از وسیله سرگرمی صرف بوده است؛ فیلم‌ها نقش بسزایی در شکل‌گیری فرهنگ بر عهده داشته‌اند. هدف از ساخت فیلم پیگیری مقاصد گوناگون انحرافی، آموزشی، اطلاعاتی و تفریحی یا بیان پیام‌های اجتماعی و سیاسی است؛ هر یک از این مقاصد به

---

1. Percy Jackson & the Olympians: The Lightning Thief

گونه‌ای پنهان ارزش‌ها و نگرش‌های افراد را تغییر می‌دهد (جوادی و هاتفی، ۱۳۸۷). تصویر سینما از مفاهیم ماوراءالطبیعی چونان درختی است که ریشه در گذشته دارد و برای تحلیل آن ناگزیر باید به شناخت تبارهای فکری آن پرداخت. مفاهیم ماوراءالطبیعی در اندیشه، ذهن و احساسات بشری جای دارند. درنگ بر سر این مفاهیم و معنای صریح و پنهان در آن‌ها، دلالت‌های روشنی در عقاید، افکار فلسفی، رؤیاها و تجربیات روانی - اجتماعی انسان‌ها دارد. تحول این مفاهیم می‌تواند حاکی از تحول اشکال زندگی، دگرگونی ساختارهای اجتماعی و تطور اندیشه و دانش باشد.

اعتقاد به وجود مقولاتی ورای حس در همه اقوام و طوایف بشری وجود داشته است. این مقولات در هر فرهنگ و به فراخور زمینه‌های قومی، بومی و ملی متفاوت، در اشکال مختلفی از آیین‌ها و رسوم تبلور یافته است. برای مثال، اساطیر بازناب گرایش‌ها، تمایلات و دیدگاه‌های هر جامعه نسبت به مفاهیم ماوراءالطبیعی مانند منشأ خیر و شر، خدایان، دلاوری‌های قهرمانان و موجودات افسانه‌ای هستند. در این پژوهش، منظور از فیلم‌های ماوراءالطبیعی فیلم‌هایی هستند که در آن‌ها معرفت علمی به حقایق فوق‌حسی به تصویر کشیده می‌شود (یکی از پارادوکس‌های پارادایم مدرن معرفت، حقیقت غیرحسی است). امروزه فیلم‌های ماوراءالطبیعی، مقوله‌های غیرحسی را به گونه‌ای برای مخاطب باورپذیر می‌سازند که گویی هرگز افسانه، جادو یا توهمی در کار نبوده است. این مفاهیم اگر روزی براساس پیش‌فرض‌های پارادایم مدرنیسم، پادحقیقت و ضدعقل و واقعیت‌ستیزی محسوب می‌شدند، امروز ذیل پارادایم ترنس‌مدرن توجیهی علمی و فلسفی یافته‌اند.

اکثر قریب به اتفاق این نوع فیلم‌ها، معانی و مفاهیمی را در ذهن مخاطب القا می‌کنند که در نهایت نوعی تجربه معنوی را در مخاطب برمی‌انگیزند. در بسیاری از فیلم‌های هالیوودی مفاهیم ماوراءالطبیعی به قدری عام و جهان‌شمول معرفی و بازنمایی می‌شوند که فراتر از فرهنگ یا جامعه‌ای خاص قلمداد می‌شوند. ایدئولوژی‌ها، نظریه‌ها یا هر پیام دیگری در فیلم‌ها به نحوی و به این امید کدگذاری می‌شوند که مخاطبان آن پیغام‌ها را دریافت کنند. فیلم‌سازان در واقع نویسندگان عصر ترنس‌مدرن هستند که برای خلق تماشای ذهنی خود، رسانه سینما را به‌عنوان بهترین گزینه برای جان‌بخشیدن به اثر هنری

خود و عرضه آن انتخاب می‌کنند. در این میان، اسطوره به‌عنوان ابزاری گفتمانی با به‌استخدام‌درآوردن قوه خیال مخاطب می‌تواند بر جذابیت پیام و باورپذیری آن بیافزاید. این ابزار به دلیل ریشه‌داشتن در باورهای دیرین هر جامعه از قدرت تأثیرگذاری بسیار زیادی برخوردار است.

بشر امروز به واسطه زیست در جهانی که پیوسته در حال دگرگونی‌های بنیادین است، بیش از هر زمانی به روح اسطوره قهرمان نیاز دارد (Pearson, 1998) زیرا اسطوره قهرمان به‌وضوح دارای جاذبه‌ای شگفت‌انگیز و اهمیت روانی فوق‌العاده عمیق است (یونگ و همکاران، ۱۳۵۲). اسطوره‌ها نماد انسان‌هایی هستند که توجه ما را به مفاهیم، آیین‌ها و باورهای دیرین بشری جلب می‌کنند. به عبارتی دیگر، اسطوره‌ها تبیین‌کننده ارزش‌های اجتماعی، تاریخی، هویتی و ملی بشریت‌اند. ترنس مدرنیسم موج پارادایمی جدیدی است که در حال پیشروی در قلمرو مفاهیم ماوراءالطبیعی امروز سینمای هالیوود است. سیر تطور مفاهیم ماوراءالطبیعی سینما حاصل تأثیرپذیری از سه پارادایم مدرنیته، پست‌مدرنیته و ترنس‌مدرنیته (سه‌گانه دیالکتیکی: تز، آنتی‌تز و سنتز) است. براساس این منطق، حقیقت نه در تز و نه در آنتی‌تز، بلکه در سطحی متعالی و ترکیبی از این دو یافت می‌شود؛ بنابراین جامع‌ترین نوع مفاهیم ماوراءالطبیعی در تصویرپردازی‌های سینمایی را می‌توان بر پایه پارادایم ترنس‌مدرن یافت.

براساس این پارادایم، این دست از مفاهیم ماوراءالطبیعی، میراث اندیشه و حیات معنوی بشر هستند که می‌توانند بنیادی معتبر برای گفت‌وگوهای میان‌فرهنگی باشند و ظرفیت‌های گسترده‌ای را برای ذخیره و حفظ ابداعات فرهنگی در راستای بقای بشریت فراهم آورند. ترنس‌مدرنیته و فضایی که به وجود می‌آورد، توانایی بالقوه و سازنده‌ای دارد که می‌تواند با اصول و انگاره‌های خود، پلی میان‌فرهنگی و ارتباطی درباره دلمشغولی‌های جهان و آینده بشر به وجود آورد. اینکه چگونه می‌توان مفاهیم ماوراءالطبیعی را که جوهره اندیشه شهودی هستند، به حال بشر امروز ربط داد مهم‌ترین مسئله پارادایم ترنس‌مدرن است.

انتخاب فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه» به‌عنوان مورد مطالعه این پژوهش از آن نظر اهمیت دارد که این فیلم به بازنمایی شکل ماوراءالطبیعی اعتقادات معنوی می‌پردازد.

این فیلم، بی‌آنکه برجسب ضددینی بخورد، در مقیاس کلان می‌تواند باور و اعتقاد به ادیان آسمانی را در برخی ابعاد به چالش بکشد. مقوله‌ها و مفاهیم ماوراءالطبیعی این فیلم در واقع به دلیل جذابیتی که در فضای معنوی خودساخته نسبت به روابط درونی پدیده‌های خداشناختی، هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و بسیاری از مقوله‌های ماورایی دیگر می‌آفرینند، موضعی به‌غایت ایدئولوژیک را شکل می‌دهند.

۱-۱. پارادایم ترنس‌مدرنیسم

پارادایم ترنس‌مدرن یا ترانوگرایی برآمده از جنبشی فرهنگی - فلسفی است که ابتدا ماریا رودریگز در یکی از مقالاتش مطرح کرد (Magda, 2004: 212-232). در این پارادایم، سنت و مدرنیته قرین یکدیگر قرار می‌گیرند (Luyckx, 1999: 971-982). این پارادایم گزیده‌ای است از بهترین واقعیت‌های پیشامدرن، مدرن و پست‌مدرن. البته به‌نظر می‌رسد برخی ایده‌های اصلی پارادایم ترنس‌مدرن تا اندازه‌ای برگرفته از فعالیت‌های سرّی و رازآلود مربوط به دوران رنسانس هستند (Ateljevic, 2013: 38-48).

ترنس‌مدرنیسم اصول پارادایم‌های مدرنیسم و پست‌مدرنیسم را همچنان حفظ می‌کند. باوجوداین، به‌سرعت در حال بسط و اعلام استقلال نیز هست. چهارچوب این پارادایم تصویر ذهنی از آینده بشری را به گونه‌ی متفاوتی سامان می‌بخشد و نظم جهانی جدیدی را به تصویر می‌کشد که گریزناپذیر و متمایز است. از نظرگاه این پارادایم تنها راه نجات و تداوم حیات بشر «کشف و شهودی قرین با کارکرد منطقی ذهن» است (Ateljevic, 2013: 38-48). ترنس‌مدرنیسم الگویی انتقادی در حال پیشرفت براساس پارادایم‌های مدرنیسم و پست‌مدرنیسم است (Cole, 2008: 68). ترنس‌مدرنیسم درصدد برقراری نوعی تعادل میان سنت، طبیعت و جامعه مدرن است (Ray, 2008: 65; Middendorf, 1999: 139). ارائه معنویتی فردی و بلاشرط نسبت به ملاحظات الهیاتی، از اهداف این پارادایم است (Ateljevic, 2013: 38-48).

گیشی مفهوم بسیار پیچیده ترنس‌مدرنیته را به‌عنوان مسیری فراتر از پست‌مدرنیسم جا انداخت (Luyckx, 1999; Ghisi, 2006; 2008). او این مسیر جدید پیش روی آینده بشری و بنیادی را که برای نظامی ترسیم می‌کرد، جهان ترنس‌مدرن نامید (Ateljevic, 2008; 2011; 2011; 2013; Drycker, 1993; Ghisi, 2008; 2010; Granskog, 2003;

(Inayatullah, 2005; Kale, 2005; Kapoor, 2010; Rifkin, 2005; Ray, 2008).

پارادایم ترنس‌مدرن، تفکری را به بار می‌آورد که انتظار می‌رود نیازهای بشر را مرتفع ساخته و چشم‌انداز احیاشده جدیدی را درباره آینده‌ای روشن برای بشر ترسیم کند. «زمانی که به روند تکامل انسانی می‌نگریم و روند فعلی تغییرات بشری را در نظر می‌گیریم، معلوم می‌شود بشریت در مسیر تکامل خود لاجرم نیازمند تغییراتی است و با روند فعلی نمی‌تواند به حیات خود به نحوی پایدار ادامه دهد. از آنجاکه این تغییرات باید به صورت عمده و در تمامی شئون زندگی مانند سیاست، علم، مذهب و رویکردهای فلسفی اعمال شوند (Ghisi, 2010: 39-48)، می‌توان این تغییرات را در قالب نوعی تغییر پارادایم از مدرنیسم به ترنس‌مدرنیسم معرفی کرد (Ateljevic, 2013b: 200-219). پارادایم ترنس‌مدرنیسم چونان یک چتر تام تغییرات مزبور اعم از تحولات فلسفی و سیاسی و اخلاقی و اقتصادی در حال وقوع و مقتضی را ذیل خود دربرمی‌گیرد (Ateljevic, 2013b: 200-219).

براساس نتایج نظرسنجی‌های انجام‌شده در سراسر جهان، بشر امروز شاهد ظهور پارادایمی جدید و تغییر در چهارچوب آگاهی جهانی است (Ghisi, 2006; 2007). یکی از مهم‌ترین شواهد پشتیبان این مدعا، ارزش‌های اجتماعی نوظهوری است که در حال سربرآوردن هستند. همان‌طور که اشاره شد گرایش و روح کلی این تغییرات را با تعبیر ترنس‌مدرنیسم یاد می‌کنند. ترنس‌مدرنیسم از رویکردهای فلسفی متنوعی تأثیر می‌پذیرد ولی عمده تحولات آن برگرفته از فلسفه‌های ماوراءالطبیعی و به‌ویژه افکار کسانی همچون رالف والدو امرسون از شخصیت‌های مشهور اواسط قرن نوزدهم امریکاست (Cole, 2008: 68).

یکی از آموزه‌های پارادایم ترنس‌مدرنیسم این آرمان است که بشر در جهان آینده خود می‌خواهد منجی خویش باشد. این آرمان مستلزم اسطوره‌ای انسانی است. فیلم‌های ماوراءالطبیعی سینمای هالیوود نخستین جایی است که در آن، امکان تحقق این آرمان و ارائه چنین تصویر اسطوره‌ای از انسان به‌عنوان منجی آینده بشریت فراهم شده است. در این سنخ از روایت‌های فیلم‌های ماوراءالطبیعی هالیوود، شخصیت انسانی داستان به قهرمان تبدیل می‌شود و مخاطب را به همزادپنداری با خود وامی‌دارد. در این نوع تخاطب بین‌انسانی، نوعی انعطاف در درک و نسبی‌گرایی در مواجهه با حقیقت و جهان

نیز القا و پیشنهاد می‌شود. رویکرد ترنس‌مدرنیسم در گام نخست، فضایی اسطوره‌ای و باستانی ترسیم می‌کند. این تصویر آمیزه‌ای از مؤلفه‌های رفتاری گذشته و برآمده از فضایی غیرطبیعی از یک‌سو و مؤلفه‌های رفتاری زمان حال مبتنی بر فضایی طبیعی است که در چهارچوب واحدی ادغام شده‌اند. این تصویر امکان نوعی مقایسه بین تحولات امروز و تبارهای رخداده را در جایی میان گذشته و دنیای مدرن امروز فراهم می‌سازد. ترنس‌مدرنیسم از تاریخ فراتر می‌رود.

در مورد پارادایم ترنس‌مدرنیسم تعاریف زیر بیان شده است:

■ پارادایمی ترکیبی، برساخته از شهود و معنویت‌قرین با کارکرد منطقی ذهن (Luyckx, 1999: 971-982).

■ گزیده‌ای از بهترین واقعیت‌های پیشامدرن، مدرن و پست‌مدرن. برخی ایده‌های اصلی پارادایم ترنس‌مدرن برگرفته از فعالیت‌های سری و رازآلود مربوط به دوران رنسانس است (Ateljevic, 2013: 38-48).

■ پارادایمی برآمده از جنبش‌های معنوی جدید؛ «معنویت» به معنای تلاش «فرد» برای یافتن پاسخ نهایی به پرسش‌هایی درباره درک از زندگی یا ماهیت امور مقدس یا متعالی و غیره (Koenig; McCullough; Larson, 2011: 24-49).

این پارادایم می‌کوشد با استمداد از اسطوره‌ها و افسانه‌ها و مباحث ماوراءالطبیعی که حتی برخی اوقات از آن‌ها با عنوان افسانه یاد می‌شود، از رخدادهای ماوراءالطبیعی که در جهان رخ می‌دهد، رمزگشایی کند و صورتی علمی به آن‌ها ببخشد؛ البته علمی که برای رسیدن به آن باید از قوایی چون شهود و ارتباط با موجودات و جهان‌هایی فراتر از زمین نیز بهره برد.

۱-۲. مؤلفه‌های ماوراءالطبیعی پارادایم ترنس‌مدرن

مدرن‌سازی ملت‌ها از اواخر قرن نوزدهم با توجه پیشرفت و توسعه آغاز شد. مراد از مدرن‌سازی ملت‌ها تبدیل آن‌ها از جوامع سنتی مبتنی بر کشاورزی به جوامعی بود که در مسیر رشد اقتصادی، علمی و فناورانه گام برمی‌داشتند. یکی از پیامدهای تغییراتی از این دست، دگرگونی ارزش‌ها از اشکال و محتوای سنتی به اشکال و محتوای سکولار است. مدرن‌سازی برخلاف دعاوی خویش، نگاهی نژادپرستانه از آب درآمد چراکه در عمل معنایی جز

غربی کردن ملت‌ها و فرهنگ‌های دیگر از یک سو و نابودکردن تمدن‌های قدیمی خاورمیانه و آفریقا از سوی دیگر نداشت (Brugger; Hannan, 1983: 60; Dussel, 2002: 221).

برخلاف مدرنیسم، توجه به معنویت از مؤلفه‌های اصلی ترنس مدرنیسم است. البته در این رویکرد، معنویت معنایی بسیار عام و شامل دارد و هرگونه ارتباط با امور ماورای مادی را خواه از طریق دین و مذهب و خواه از هر طریق دیگر دربرمی‌گیرد. در واقع، از این نظرگاه، دین و معنویت لزوماً معنای واحدی ندارند، بلکه صرفاً می‌توانند اشتراکاتی مفهومی و مصداقی با یکدیگر داشته باشند. نظام‌های دینی یا مذهبی، عموماً رویکردی انحصاری و متن‌محور دارند و نسبت به سایر جهان‌بینی‌ها و نظام‌های فکری، بسته عمل می‌کنند. باوجوداین، یکی از ابعاد عمیق هر دینی، بُعد معنوی آن است. ترنس مدرنیسم سعی می‌کند معنویت عام و بدون هرگونه تعیین را در دستورکار قرار دهد. سیال‌بودن معنویت که ترنس مدرنیسم از آن سخن می‌گوید این امکان را فراهم می‌سازد که حتی از محدودیت‌ها و قیود مدرنیسم نیز عبور کند. باوجوداین، ترنس مدرنیسم بدون هرگونه التزام تمامیت‌گرایانه به پست مدرنیسم یا پیشامدرنیسم، پیشرفت‌های علمی و دستاوردهای انقلاب تکنولوژیک و صنعتی و دوره روشنگری را رد نمی‌کند (Inayatullah, 2005: 573-579).

از دیدگاه نظری، ترنس مدرنیسم نظرگاهی انتقادی برای مدرنیسم و پست مدرنیسم محسوب می‌شود و درصدد برقراری تعادلی میان سنت، طبیعت و جامعه مدرن است. ترنس مدرنیسم همراه با حفظ وجوه و ارزش‌های مثبت سنت و مدرنیته، در عمل بدیلی برای مدرنیسم به شمار می‌رود. تغییرات اقلیم و آب‌وهوا، بحران جهانی مالی و حمله اتمی از مهم‌ترین چالش‌های دنیای مدرن در عصر امروز است. این بحران‌ها ما را بر آن می‌دارد که به دنبال بدیلی برای مدرنیسم باشیم (Attwood, 2014: 96).

«سینما زائیده آرزو و سودای بازتولید تصاویر جهانی است که در آن زندگی می‌کنیم. نکته بنیادی که به درک ما از سینما کمک می‌کند این است که فیلم در چهارچوب فرهنگ قرار دارد و فرهنگ در چهارچوب ایدئولوژی. در خلال حدود بیست سال گذشته، نظریه پردازان سینما در کشورهای غربی دارای اقتصاد سرمایه‌داری به‌دقت به رابطه سینما با ایدئولوژی سرمایه‌داری پرداخته‌اند» (کلايو، ۱۳۸۴). بر همین اساس می‌توان به سینما از نظرگاه ایدئولوژی‌ها، فرهنگ‌ها و خرده‌فرهنگ‌های دیگری نیز نظر کرد.

از خرده‌فرهنگ‌هایی که سینما از قدیم تاکنون تحت تأثیر آن بوده و همچنان هست، مفاهیم ماوراءالطبیعه است. بشر از ابتدا با نیروهای غیرطبیعی مواجه بوده است. پس از قرون وسطی، جدال بین علم جدید در حال ظهور یا رنسانس و جریانی که به مدرنیته انجامید، با گذشته مشهود بود. ترس بشر از عدم شناخت و کنترل و تغییر، همواره در دوران‌های مختلف وجود داشته است و تا زمان حاضر نیز ادامه دارد. امور غیرطبیعی یا فراتر از فیزیک یا علم بشری با عنوان سینمای ماوراءالطبیعی، سینمای معناگرا، سینمای کاتولیک، سینمای اشراقی نیز شناخته می‌شود. زمانی که این مفاهیم ماوراءالطبیعی در قالب فیلم به نمایش درآمد، شیوه نگریستن انسان به ماوراءالطبیعه را دگرگون ساخت. انسان از خلال این دگرگونی، خود نیز دچار تحولاتی شده است. مفاهیم ماوراءالطبیعی از جمله پدیده‌های اجتماعی هستند که اختلاف‌های بسیاری راجع به علل پیدایش، منشأ و دیگر مسائل آن‌ها وجود دارد. در فرهنگ ایرانی نیز شناخت اندکی نسبت به این سنخ از پدیده‌های به لحاظ اجتماعی تأثیرگذار وجود دارد. اغلب برداشت‌هایی که از این سنخ مسائل در ایران شده است، دچار افراط و تفریط شده‌اند.

مدعیان ترنس‌مدرنیسم باور دارند بشر امروز به دنبال تغییر نحوه مدیریت جهان به منظور یافتن مسیری در جهان پراشویی است که امواج تمدنی مدرنیته و پست‌مدرنیته به وجود آورده‌اند تا انسان را از آستانه آشوب و بی‌نظمی به سمت نظم جدید اجتماع سوق دهد. مؤلفه‌های ماوراءالطبیعی پارادایم ترنس‌مدرن را می‌توان به صورت زیر مفصل‌بندی کرد:

■ اتصال و توسل بشر به فرصت‌های تکاملی پیش رو و یافتن منبع معنوی انرژی عمیقاً آزاداندیشانه. پارادایم ترنس‌مدرن، مدرنیته را تعالی می‌بخشد و به عبارتی، مدرنیته را «از آستانه آشوب و بی‌نظمی به نظم اجتماعی جدیدی» سوق می‌دهد: مسیر پارادایم‌های مدرن و پست‌مدرن و ترنس‌مدرن خطی نیست (Epstein, 2009: 327-352).

■ تأکید بر معنویت و علوم ماوراءالطبیعی برخاسته از دوران رازآلود رنسانس به علاوه ترکیبی از شهود و معنویت همراه با کارکرد منطقی ذهن (Ateljevic, 2013: 38-48; Luyckx, 1999: 971-982).

■ فلسفه فراروح و ارتباط بی‌واسطه فرد با چیزی که او را خدا می‌نامد (Rabinson, 1999: 32).

■ معنویت در جنبش فکری یا پارادایم ترنس‌مدرنیسم به معنای تلاش فردی شخص در رابطه با یافتن پاسخ نهایی به پرسش‌ها درباره معنای زندگی، مفاهیم و معانی مرتبط با امور مقدس یا متعالی است (Koenig, H. G.; McCullough, M.; and Larson, D. B.; 2001: 24-49).

■ استفاده از فرهنگ‌های باستانی که پتانسیل کافی بشری برای به وجود آوردن فرهنگ چندگانه پس از مدرنیته و سرمایه‌داری هستند (داسل، ۲۰۰۲).

■ بیگانه‌دوستی (بیگانه‌پرستی): تمنای سفر به مکان‌های بیگانه و غریب و رازآلود به منظور تعالی بشر: مواجهه با مجموعه متنوعی از ایده‌ها و ارزش‌ها اعم از مدرن، سنتی و آرزوی تعامل با موجودات نامتعارف و غیرمادی (Ray 1996: 4; Ray & Anderson, 2000: 65).

■ تغییر ذهنیت جهان با نیازسنجی و استفاده از ظرفیت‌های معطل انسانی (تعاملات میان بشر و تکنولوژی‌ها مانند ازدواج با کامپیوترها و غیره) (گیشی، ۱۹۹۹).

■ استفاده از شهود انسانی قرین با کارکرد ذهنی (کشفیات بشر که مبتنی بر عقل بشری است، به تنهایی تغییرات چشمگیری را به وجود نیاورده است و در برخی زمینه‌ها به بن‌بست رسیده است؛ بنابراین به همان میزان که به دلیل و برهان عقلی نیاز داریم، به شهود نیز نیاز داریم (Luyckx, 1999: 971-982).

■ هدایت معنوی بدون پذیرش یقینات دینی در سطح جامعه و در سطح فرد (همان).

■ به وجود آوردن معنویتی منعطف و سازمان‌نیافته و غیرنهادمند (بین سنت و ترنس‌مدرنیته) (گیشی، ۱۹۹۹).

■ افراد آینده‌گرا کسانی هستند که به دنبال یافتن روزه‌ای به آینده هستند و این رویکرد را با بازگشت به ریشه‌ها ممکن می‌دانند (همان).

۲. روش تحلیل

روش استفاده‌شده در این پژوهش تحلیل گفتمان انتقادی است. فرکلاف یکی از افراد برجسته در حوزه تحلیل گفتمان است. او در رویکرد خود بر ایدئولوژی و قدرت تمرکز دارد و می‌کوشد رابطه بین زبان و ایدئولوژی را فاش کند. از نظر تحلیل گفتمان انتقادی، هر انسان می‌تواند برداشت خود را از متن داشته باشد؛ بنابراین متن فقط یک معنای

خاص ندارد و باید به آن به منزله یک کل نگریست. همچنین باید دانست هیچ متنی خنثی نیست و همه متون بار ایدئولوژیک دارند. معنای برخاسته از متن، در اجتماع، فرهنگ و خالق خود ریشه دارد (بشیر؛ حاتمی، ۱۳۸۸).

برای تحلیل فیلم مورد مطالعه از «روش عملیاتی تحلیل گفتمان» یا «پدام» استفاده شده است. این روش شباهت‌هایی به روش فرکلاف دارد، اما از آن عملیاتی‌تر است. این روش شامل چندین سطح است که نخستین سطح آن نوعی توصیف است که با عنوان «برداشت از اصل متن» در ستون اول جدول تحلیل گفتمان آمده است. این سطح تحلیل، سطحی‌ترین و ظاهری‌ترین بخش تحلیل گفتمان است و اصلی‌ترین ویژگی‌اش، تشخیص دیالوگ‌ها یا صحنه‌هایی است که موضوعات ماوراءالطبیعی در آن به نمایش درآمده است. سطح دوم تحلیل در این روش، «جهت‌گیری و گرایش متن» و همسان با سطح دوم فرایند تفسیر در نگاه فرکلاف یعنی «معنای کلام» است.

در ستون «جهت‌گیری و گرایش متن» جدول تحلیل گفتمان، معنایی که تحلیل‌گر از یک فراز فیلم به جهت مفاهیم و موضوعات متافیزیکی منطبق بر مفاهیم متافیزیکی ترنس‌مدرنیسم برداشت کرده، آمده است. این ستون، دلیل اصلی انتخاب تحلیل‌گر را برای خواننده متن روشن می‌کند و معنای آن دیالوگ یا صحنه خاص را در حوزه ماوراءالطبیعی پارادایم ترنس‌مدرن تبیین می‌کند.

سطح سوم تحلیل با روش پدام، سطحی نیمه‌عمیق از تحلیل است که آغاز ورود به مباحثی است که در مبانی نظری تحقیق بدان‌ها اشاره شده است و ذیل ستونی با نام «تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش‌های متن» و همسان با سطح سوم فرایند تفسیر یعنی «انسجام موضعی» است. تحلیل در این مرحله به سطح نهایی خود نمی‌رسد و ارتباط با دیگر سلول‌های جدول در آن مورد بررسی قرار نمی‌گیرد.

سطح چهارم تحلیل در این روش، همسان با سطح چهارم تفسیر در نگاه فرکلاف، یعنی «ساختار و جان‌مایه متن» است. این سطح در اندیشه فرکلاف «چگونگی پیوند اجزا با یکدیگر و بیانگر چگونگی انسجام متن» نام دارد (فرکلاف، ۱۳۷۹: ۲۱۹)؛ در نتیجه مقایسه سلول‌های جدول با هم و استنتاج از آن‌ها در این مرحله صورت می‌گیرد. این سطح «سطح عمیق» تحلیل گفتمان به روش پدام است.

سطح بعدی تحلیل گفتمان به روش مذکور که همسان با فرایند «تیین» در روش فرکلاف است، سطح «عمیق‌تر» تحلیل نام دارد که به بررسی گفتمان‌های ماوراءالطبیعی حاکم بر فیلم برای تولید معانی آن پرداخته است و به نوعی خروج از متن فیلم و تحلیل ساختارهای ماوراءالطبیعی مشرف بر آن و به عبارت دیگر، تحلیل فرامتنی مرتبط با متن خواهد بود. در ارتباط با اعتبار تحقیق، از روش‌های تأییدپذیری، باورپذیری و خودبازبینی محقق استفاده شده است. باورپذیری به معنای باورپذیر بودن و قانع‌کننده بودن نتایج به دست آمده است. برای برآورده ساختن این امر، عده‌ای متخصص نتایج تحقیق را مطالعه و صحت یافته‌ها را تأیید کردند. همچنین روش مورد نظر در کمال دقت و صحت استفاده شده است. تأییدپذیری به معنای ریشه‌داشتن نتایج و یافته‌ها در دل داده‌هاست. تمهیدی که در این بخش اندیشیده شده است، استفاده و کاربرد دقیق دیالوگ‌های فیلم و توصیف دقیق جزئیات فیلم است.

۳. واحد تحلیل

در روش تحلیل گفتمان، واحد تحلیل، فراتر از کلمه است و می‌تواند براساس موضوع، شاخص‌ها، اهداف، متغیرها و مؤلفه‌های تحقیق شامل یک جمله، عبارت، بند، صفحه یا متن کامل باشد (وان دایک، ۱۳۸۲: ۲۷). به تعبیری «واحد تحلیل در تحلیل گفتمان، متن است و در این رویکرد، ایدئولوژی، نظارت و هدایت، قدرت، زبان، گفتمان و نشانه‌ها مورد کندوکاو قرار می‌گیرند.

۴. خلاصه و تحلیل فیلم: مطالعه موردی فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه»

یکی از دلایل اصلی انتخاب فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه» به عنوان مطالعه موردی، فضا سازی‌ای است که در این فیلم درباره معانی و مفاهیم ماوراءالطبیعی انجام می‌پذیرد و ریشه در افسانه‌ها و قصه‌های کهنی دارد که متکی بر روح و نیروهای فوق‌طبیعی و ماورایی است. این فیلم در صدد اعتلای معنویت در مخاطب است. «پرسی جکسون و دزد صاعقه» فیلمی فانتزی بر پایه رمانی پُرفروش اثر ریک ریوردن با کارگردانی کریس کلومبوس کارگردان موفق «هری پاتر» محصول سال ۲۰۱۰ امریکاست.

این فیلم داستان پسر نوجوانی به نام پرسی جکسون است که توانایی‌های بالقوه‌ای

دارد، برای مثال او می‌تواند مدت‌ها زیر آب بماند و در تمام درس‌های دبیرستان ناموفق است؛ به‌جز اسطوره‌شناسی یونان. او پس از بازدید از موزه‌ای یونانی و گم‌شدن مادرش و نیز گم‌شدن صاعقه زئوس که او را مسبب این جریان می‌دانند، درمی‌یابد که فرزند پوسایدن خدای دریاهاست. این کشف موجب وقوع جنگی عظیم میان خدایان می‌شود. داستان فیلم بیش از هر چیز متأثر از روابط و مناسبات افرادی است که در عین داشتن ظاهری مثل افراد زمینی، دارای قابلیت‌های فرازمینی هستند که بایستی آن را به‌عنوان نوعی استعداد و ظرفیت کشف کنند و سپس آن را پرورش دهند. مسیر تعالی از خلال این موهبت‌های خارق‌العاده، با بازگشت به ریشه‌ها یعنی مفاهیم اسطوره‌ای یونان باستان و سفر به مکان‌های بیگانه و ناشناخته و تعامل با موجودات بیگانه و مرموز (تعامل بشر با موجودات ماوراءالطبیعی) و استفاده از فرهنگ‌های باستانی‌ای است که پتانسیل کافی را برای تعالی بشر دارند.

فیلم به ارائه‌ی شکلی ماوراءالطبیعی از اعتقادات معنوی می‌پردازد. فیلم‌هایی از این دست و ذیل پارادایم ماوراءالطبیعی ترنس‌مدرن، احساس و تجربه‌ی اعتلا و جاودانگی و نشاط و خشنودی و رضایت و رهایی از قیدوبندهای مادی را در درونی‌ترین و عمیق‌ترین حالت انسانی تقویت می‌کنند و برمی‌انگیزند. «می‌توان گفت سینمایی که با چنگ‌انداختن در عواطف بیننده نگاه او را نسبت به انسان و زندگی امیدوارانه تغییر می‌دهد، همان سینمای ماورایی است که به مسائل مذهبی، دینی، روحی در موضوع و محتوا می‌پردازد. سینمایی نشانه‌گرا به این معنی است که هر اتفاقی در عالم را نشانه‌ای از یک حقیقت برتر می‌داند» (رامتین، ۱۳۸۸).

این پژوهش در پی پاسخ به این پرسش و فرض ضمنی است که آیا گفتمان و پارادایمی ماوراءالطبیعی به سبک ترنس‌مدرن بر فیلم حاکم است؟ به تعبیری، این پژوهش فهم مؤلفه‌های متافیزیکی پارادایم ترنس‌مدرن و چگونگی بهره‌گیری و ترکیب شاخصه‌های آن را برای ارائه معنای مرجح فیلم به‌عنوان فیلمی با گفتمان پارادایم ترنس‌مدرن در دستورکار دارد.

جدول شماره ۱. سه سطح اولیه روش تحلیل گفتمان انتقادی فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه»

ردیف	برداشت از اصل متن	سایر گرایش‌های متن	تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش‌های متن
۱	در سکانس اول، خدای دریاها ابتدا با جثه‌ای بسیار بزرگ و لباس تمدن‌های باستانی وارد دنیای انسان‌ها می‌شود. او سپس کوچک می‌شود و با جثه و لباس معمولی انسانی وارد تمدن می‌شود و با برادر بزرگ‌ترش ملاقات می‌کند که او نیز همین مشخصات را دارد.	ترکیب اسطوره‌های یونانی و روم با تمدن بشر مدرن	روزنه‌ای به آینده با بازگشت به ریشه‌ها و باورهای اسطوره‌ای بشر
۲	پرسی جکسون به‌ظاهر انسان است ولی قابلیت‌های فرابشری دارد (هفت دقیقه ماندن زیر آب و شنیدن صدایی که به او می‌گوید خودش را آماده‌ی وضعیتی کند که در آن، همه چیز عوض می‌شود و برای نخستین بار پدر خود را که خدای دریاهاست به صورت یک انسان می‌بیند). او دچار روان‌پریشی بازنمایی می‌شود.	انسان‌هایی با قابلیت‌های خاص در دیدن و شنیدن وجود دارند.	انسان‌هایی با توان فرابشری می‌توانند از پس رخداد‌های طبیعی و غیرطبیعی برآیند؛ آن هم در تمدن امروز بشری.
۳	در افسانه‌ها دوازده خدا (الهه) وجود دارد. سه تا از بزرگان‌شون سه برادر به نام‌های «ژئوس»، «پوسایدن» و «هیدز» هستن، اونا قدرتشون رو توسط سرنگونی پدرشون، «کرونوز» به دست آوردن. اونو تیکه‌تیکه کردن، اون سه خدا از اون زمان به بعد رقیب‌بودن همیشه در حال مشاجره و تهدید به جنگ، در مواقعی هم... اونا گاهی به زمین میان و چطوری توضیح بدم؟ اونا با انسان‌ها ازدواج می‌کنن. در نتیجه فرزندان‌شون نیمه‌خدا و نیمه دیگه انسان بود. کسی می‌تونه بهم بگه بهشون چی می‌گفتن؟ «پرسی»	انسان‌ها با بیگانگان ازدواج می‌کنند و فرزندان آن‌ها انسان‌هایی با قابلیت‌های فرابشری هستند. برخی از آن‌ها قهرمان هستند و برخی به صورت انسان عادی در میان مردم زندگی می‌کنند.	تعامل بین بشر و بیگانگان و بروز قابلیت‌های خاص و ماوراءالطبیعی برای آن‌ها

ردیف	برداشت از اصل متن	سایر گرایش‌های متن	تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش‌های متن
	<p>متأسفم. چی؟ چیه، آقای «برونر»؟ نام مناسب فرزند یک خدا و یک انسان چیه؟ نیمه‌خدا - دقیقاً - و خیلی هاشون قهرمانان بزرگی شدن. مثل «هرکول» و «آشیل». قهرمانان داستان ایلیاد هومر. می‌تونن اسم یکی دیگه‌شون رو هم بگی؟</p> <p>بذار یه اشاره بکنم. تو یه چیز مشترکی با آن‌ها داری... «پرسی» «پرسیوس»؟</p> <p>پسر زئوس و دانا</p>		
۴	<p>در صحنه‌ای از فیلم، نمایشگاه مجسمه‌های خدایان یونان باستان برپاست و پرسى متوجه مى‌شود معلم زبان او که از جمله موجودات خاص یا فرازمینی است و به شکل انسان در آمده است، به صورت شکل اصلی خود درمی‌آید و به پرسى آسیب می‌زند و از او می‌پرسد تو صاعقه را دزدیده‌ای؟</p>	<p>وجود افرادی به شکل بشر در میان انسان‌ها</p>	<p>تعامل بین انسان‌ها و موجودات غیرمادی</p>
۵	<p>این اردوگاه چیه؟ یه اردوگاه برای افراد واقعاً خاص مثل تو. افراد خاص؟</p> <p>مادر پرسى داستان ازدواج با پدرش را برای او تعریف می‌کند. قبل رسیدن به اردوگاه موجودی بیگانه به آن‌ها حمله می‌کند. پرسى متوجه می‌شود که دوست او که به‌ظاهر با چوب‌دستی راه می‌رفت، از موجودات بیگانه با ظاهری انسانی است و مادرش یک انسان است و به همین دلیل نمی‌تواند وارد اردوگاه شود.</p>	<p>وجود اردوگاه یا پایگاه‌هایی در زمین و جمع‌آوری افراد فرابشری و آموزش آن‌ها به منظور شناسایی و پرورش استعدادها و توانمندی‌های آن‌ها. ورود انسان‌ها ممنوع!</p>	<p>افراد فرابشری می‌توانند خود را ارتقا دهند</p>
۶	<p>خب این هم اردوگاه نیمه‌انسان‌هاست منظور از «نیمه‌انسان» چیه؟</p>	<p>در این اردوگاه‌ها فقط افراد فرابشری با قواهای غیرعادی</p>	<p>انسان‌هایی نیمه‌خدا نیمه‌انسان وجود دارند</p>

ردیف	برداشت از اصل متن	سایر گرایش‌های متن	تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش‌های متن
	به گمونم بدونی - یعنی «نیمه‌انسان، نیمه‌خدا»	حضور دارند.	که شاخصه آنها قابلیت‌های فرابشری‌شان است.
۷	<p>ببین، مرد، تمام افسانه‌های خدایان یونانی و الهه‌ها رو یادته؟ خب، اونا افسانه نیستن. ببین، یادته آقای «برونر» چی گفت؟ بعضی وقتا میان پایین، توی زمین و عاشق انسان‌ها میشن؟ و بعدش بچه‌دار هم میشن؟! آره جونم، تو یه نیمه‌خدایی! دو امتیاز برای «پرسی جکسون». ببین، نگران نباش، اما تو تنها نیستی. صدها نیمه‌خدا در جهان وجود داره، بعضی‌هاشون زندگی عادی دارن و بعضی‌هاشون هم که من اسم‌هاشون رو فاش نمی‌کنم، خیلی خیلی معروفن. مثل کاخ سفید معروفن</p>	<p>بین افراد بشر تعداد زیادی فرابشر یا نیمه‌خدا وجود دارند که برخی از آنها معروف هستند و برخی از آنها عادی و شاید حتی به توانایی خود به‌عنوان موجودی نیمه‌بشر نیمه‌غیربشر آگاهی ندارند. این فرابشرها نیاز به پرورش و شناسایی نیروهایشان در اردوگاه‌های مختص به خودشان دارند.</p>	انسان‌هایی با قابلیت‌های فرابشری
۵	اینجا مکانیه که یاد می‌گیری قدرت‌های خودت رو تحت کنترل در بیاری. تمرین می‌کنی تا یه فرمانده، جنگجو و قهرمان بشی.	اردوگاهی خاص که مکانی برای پرورش نیروهای فراحسی این افراد ماوراءالطبیعی است.	برنامه‌ریزی نظام‌مند برای انتقال سنت و تفکر گذشته به حال
۶	<p>من یه بازنده‌ام. من روان‌پریشی و اختلالات روانی دارم و همه اینا بزرگ‌ترین هدیه‌هاته. وقتی تو سعی می‌کنی بخونی، کلمات توی صفحه شناور میشن، درست‌ه؟ به همین خاطره که مغز تو «هاردویر» یونان باستانه، نه انگلیس. مثل اتفاق توی موزه، من تونستم بخونم. آره و اختلالات روانیت؟! تو «ایمپاسیو» هستی «پرسی». تو نمیتونی ساکن</p>	<p>بیماری‌های روانی و شنیدن اصواتی که افراد را راهنمایی می‌کند نوعی ارتباط با ماوراء محسوب می‌شود. توجه‌کردن به کارها و صحبت‌هایی که بداهه هستند</p>	تعالی‌گرایی با مجموعه متنوعی از ارزش‌های مدرن و سنتی

ردیف	برداشت از اصل متن	سایر گرایش‌های متن	تحلیل توجیهی با توجه به سایر گرایش‌های متن
	باشی. کسی که فی‌البداهه و بدون فکر قبلی عمل می‌کنه. اینا بازتاب‌های مبارزه طبیعی توئه، مرد اونا توی جنگ زنده نگهت میدارن!		
۷	پرسی در اردوگاه با خدایان آشنا می‌شود. او به واسطه نبردی که داشت، زخمی می‌شود و با آب درمان می‌شود. پرسبی به همراه دو دوست خود به بیرون اردوگاه می‌رود تا مادر خود را بیابد.	زخمی شدن پرسبی نشان‌دهنده این امر است که او نیز به‌عنوان یک فرانسوز، درست مثل انسان‌ها آسیب می‌بیند ولی می‌تواند با ویژگی‌های فراطبیعی درمان شود.	افراد فرابشری در همه اقوام بشری وجود دارند.
۸	او متوجه می‌شود که فرزندان خدایان انسان‌هایی هستند که با پدران‌شان ارتباطی ندارند ولی هرکدام قابلیت‌های فرابشری خاصی دارند و الهام‌های پدران‌شان را می‌شنوند.	وجود افرادی فرابشری با ظاهر بشری در میان انسان‌ها	کشف و شهود فردی هرکدام از فرانسوزها

۴-۱. تحلیل سطح چهارم (عمیق)

این مرحله ناظر به نوعی تفسیر از سطح سوم تحلیل و تعیین رویکردهای مشابه و متفاوت در این ستون (تحلیل توجیهی) است. در این مرحله با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، تفسیر کلی مربوط به آن‌ها تحت عناوین یا واژه‌هایی کلان‌تر ارائه می‌شود که نوعی رویکرد کلان را ترسیم می‌کند. در حقیقت آنچه در این مرحله اتفاق می‌افتد، ایجاد رابطه میان دال‌های به‌دست‌آمده با گفتمان‌های موجود و بینامتنیت‌هایی است که می‌توان با دال‌های مزبور مفصل‌بندی کرد. به همین دلیل، آنچه حاصل می‌شود، تحت عنوانی کلی درمی‌آید. این عناوین کلی، گویای رویکرد کلی‌تری هستند که فیلم درصدد بازنمایی آن‌هاست. عناوینی که در ستون سوم جدول پایین آمده‌اند، اشتراکاتی میان خود دارند که براساس نوعی از رابطه مفهومی مطرح شده است. این رابطه مفهومی تداعی‌گر

دال بزرگ‌تری است که خود براساس گفت‌وگوها و بینامتنیت‌هایی تعیین می‌شود که در ذهن نویسنده فیلم‌نامه شکل گرفته است و در مرحله «عمیق» به آن‌ها توجه می‌شود و به نحوی کشف می‌شود. در اینجا به اختصار، جدول شماره ۲ یعنی مرحله عمیق، با توجه به دال‌های کلان‌تر مشترک میان عناوین مرتبط در ستون سوم (تحلیل توجیهی) به شکل زیر تهیه شده است:

جدول شماره ۲. تحلیل سطح چهارم (عمیق) فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه»

ردیف	دال مرکزی	موارد مرتبط تحلیل توجیهی از جدول ۱
۱	شناسایی و پرورش استعدادهاى افراد به‌ظاهر انسان (اردوگاه) از اقوام گوناگون	۲، ۷
۲	تعامل بین بشر و بیگانگان در قالب اسطوره‌های یونانی و قابلیت‌های خاص و ماوراءالطبیعی برای آن‌ها	۳، ۴، ۵، ۶، ۷
۳	برنامه‌ریزی نظام‌مند برای انتقال سنت و تفکر گذشته به حال	۱، ۵، ۶
۴	کشف و شهود فردی هرکدام از فرانس‌ها در قالب بیماری‌های روانی یا اختلال‌های روانی	۸

۲-۴. تحلیل عمیق‌تر

همان‌گونه که اشاره شد هالیوود با ابرقهرمانان اسطوره‌ای خود، نماد زندگی دوران پیش از دانش و نشان مشخص دوران یونان و مصر باستان است. این نوع اسطوره‌پردازی حاکی از دگرگونی بنیادینی در پوشش بالارونده ذهن بشر از منظری افسانه‌ای است که ریشه در واقعیت یا تخیل دارد. نامیرایی یا جاودانگی خدایان از ویژگی‌های مشترک اساطیر ملل مختلف است. از باورهای انسان‌ها در وضعیت ترنس‌مدرن، وجود موجوداتی با قابلیت‌های فرابشری در بین آن‌هاست؛ قابلیت‌هایی مثل القا یا نجوایی که می‌شنوند و درک می‌کنند، داشتن نیرو یا توانایی‌های نامتعارف، توان دید فرامادی، حس وقایع پیش از موعد یا نوعی الهام‌های خاص، و درمان خود. این ویژگی‌های متمایز در مقام بازنمایی، اشکالی مثل نگه‌داشتن نفس زیر آب به مدتی بسیار بیشتر و نامتعارف‌تر از انسانی

معمولی و ایجاد ترس برای بشر با به‌وجودآوردن خرابی‌های بسیار نیز به خود می‌گیرد. محورهای اساسی گفتمانی مربوط به فیلم که از تحلیل عمیق‌تر به دست می‌آید و در واقع گفتمان نهفته در پس فیلم را «تبیین» می‌کند، به شرح زیر است. این یافته‌ها با صورت‌بندی‌های صاحب‌نظران و پژوهشگرانی در این زمینه همخوانی دارد که بدان‌ها اشاره شده است:

■ ترنس مدرنیسم همچنان تکنولوژی‌محور است، حتی فراتر از مناسبات تکنولوژیک مدرن و امروزین بشر. ایده‌های تکنولوژیک ترنس مدرن در قالب استفاده از تکنولوژی موجودات غیربشری تجلی می‌یابد؛

■ تمامی روابط سوژکتیو غیروابسته به ریاضیات و علوم، از افسانه‌ها و استعاره‌ها و گرایش‌های فرهنگی و سیاسی تأثیر می‌پذیرند؛

■ تعامل و دیالکتیک میان سنت و مدرنیته: جامعه غرب (به‌عنوان یک کل)، برای پاسخ‌گویی به مسائل جامعه و فرهنگ مدرن به مفاهیم کهن روی آورده است. این اقبال از طریق بازگشتی جزئی به صور فرهنگی سنتی و برقراری پیوندهایی دوباره با آن به وجود آمده است؛

■ چشم‌انداز بشر به فرصت‌های تکاملی پیش رو و یافتن منابع انرژی معنوی عمیقاً آزاداندیشانه (Luyckx, 1999: 971-982)؛

■ تأکید بر معنویت و علوم ماوراءالطبیعی برخاسته از دوران رازآلود رنسانس به ضمیمه ترکیبی از شهود و معنویت قرین با کارکرد منطقی ذهن (Ateljevic, 2013: 38-48)؛

■ فلسفه فراروح و ارتباط بی‌واسطه و شخصی فرد (بدون مداخله نهادهایی مانند دین و مذهب) با چیزی که او را خدا می‌نامد (Takanashi, 2009: 67)؛

■ تعالی‌گرایی در قالب آمیزه متنوعی از ایده‌ها و ارزش‌های مدرن، سنت و موجودات نامتعارف و غیرمادی (Takanashi, 2009: 67)؛

■ معنویت به معنای تلاش فرد برای یافتن پاسخی نهایی پرسش‌های مربوط به ادراک زندگی، مفاهیم و معانی امور مقدس یا متعالی (Koenig; McCullough; Larson, 2011: 24-49)؛

■ احیا و استمداد از فرهنگ‌های باستانی‌ای که ظرفیت کافی را برای به‌وجودآوردن فرهنگی چندگانه در جهان پس از مدرنیته و سرمایه‌داری دارند (Dussel, 2002: 221)؛

- جهانی‌شدن به معنای «تمنا و آرزوی سفر به مکان‌های بیگانه، ناشناخته و موجودات بیگانه و مرموز (تعامل انسان با موجودات بیگانه و ماوراءالطبیعی) (Ray, 1996: 4)؛
  - استفاده از شهود انسانی قرین با کارکرد ذهنی (برخلاف فهم متعارف، کشفیات و دستاوردهای مبتنی بر عقل بشری، تغییرات چشمگیری را موجب نشده‌اند. سازمان‌دهی تعاملات بشری در بسیاری از زمینه‌ها به بن‌بست رسیده است؛ بنابراین درست به همان میزان که به دلیل و برهان عقلی نیاز داریم، برای عبور از بن‌بست‌ها و انسداد عقل، به شهود فراعقلی نیز نیازمندیم (Ghisi, 2006: 43)؛
  - امکان توفیق معنوی بدون تحمیل امور قطعی و یقینی دینی بر سطوح مختلف جمعی و فردی (Luyckx, 1999: 971)؛
  - همه تمدن‌ها ناگزیر از کنارآمدن با بیگانگان هستند. این تساهل و مماشات سبب تعالی بشر است و جز با کنارگذاشتن تحمیل امور قطعی و یقینی دینی میسر نیست (Luyckx, 1999: 971)؛
  - تأکید بر معنویتی سیال و منعطف (بین سنت و ترنس مدرنیته). تعالی معنویت در گرو نهادزدایی و سازمان‌زدایی از آن است (Luyckx, 1999: 971)؛
  - آینده‌گرایان در جست‌وجوی روزنه‌ای به آینده‌اند و آینده را جز با بازگشت به ریشه‌ها نمی‌توان ترسیم کرد. هر طرحی از آینده، ذیل سایه‌ای از گذشته است (Luyckx, 1999: 971).
- پارادایم ترنس مدرن آمیزه‌ای است از انواع نگرش‌ها و مفاهیم ماوراءالطبیعی. اقبال مبدعان این پارادایم به طرح مفاهیم ماوراءالطبیعی اغلب با چهارچوب کشف و شهود بشری و آفرینش و خلق نسخه‌های نوینی از این کشفیات و تلاش در راستای تکوین رمزگان ماوراءالطبیعی در پیکره فیلم‌هایی با مضامینی از این دست، از فنون و نگرش‌های نوین ایشان به شمار می‌رود. از جمله دلایل حضور ماوراءالطبیعه در متن آثار سینمایی ترنس مدرن، همسانی بسیاری از مضامین ماوراءالطبیعی طرح‌شده در آن با تجارب گوناگون بشری است. با نگاهی ساده می‌توان دریافت که گویی در فیلم‌های ژانر ترنس مدرن با روایت‌های گوناگونی از داستانی واحد روبه‌رو هستیم. تسری پیچیدگی‌های زندگی ترنس مدرن بر متن آثار سینمایی به یاری مفاهیم ماوراءالطبیعی از دیگر اهداف

مبدعان پارادایم ترنس‌مدرن از گنجاندن رمزگان ماوراءالطبیعی در این آثار به شمار می‌رود. انگیزه‌های هنرمند ترنس‌مدرنیست در برساختن قهرمانی ترنس‌مدرن در برابر اسطوره‌ها نشان‌دادن (یا تحمیل) این واقعیت است که ساختاری نظام‌مند بر دنیای مدرن و پست‌مدرن حاکم نیست و برای جبران نواقص این نظام‌های پیشین به نظام‌هایی ترنس‌مدرن نیاز است که انسان خود خالق آن است و نه خداوند.

اسطوره، عصاره تفکر و اعتقادات بشر و قابلیت‌های ماورایی آن است. بازتعریف و بازگشت به این مفهوم در قالب پارادایم ترنس‌مدرن ممکن است. اسطوره تا حدی قادر است نیازهای مادی و معنوی بشر امروز را برآورده سازد. پارادایم ترنس‌مدرن درصدد استعالای معنایی و باورپذیرکردن مفاهیم ماوراءالطبیعی‌ای است که در پارادایم‌های مدرن و پست‌مدرن اثری از آن‌ها نیست. اسطوره نمایان در فیلم مورد بررسی، حاکی از آثار تفکر پارادایمی است که به نمایندگی از بشر به دنبال یافتن روزه‌ای است تا از فرصت‌های احتمالی تعامل با موجودات ماورایی و قدرت‌های ماورایی، در آینده جوامع بشری استفاده کند.

۵. نتیجه‌گیری

ویژگی متمایز ترنس‌مدرنیسم از پارادایم‌های پیشین، مشروعیت و اعتبار گفتار درباره کشف و شهود است. پیش‌فرض‌های ترنس‌مدرنیسم در هر حوزه‌ای که رخنه می‌کنند، تغییر ارزش‌های جوامع بشری را با محوریت آن تعالی‌گرایی مبتنی بر رشد فردی در دستور کار خود قرار می‌دهند. این پژوهش با استفاده از روش تحلیل گفتمان انتقادی و تبیین روابط نتایج تحلیل با پارادایم ترنس‌مدرن نشان داد مفاهیم گنجانده‌شده در فیلم، ریشه در گفتمان ماوراءالطبیعی برآمده از پارادایم ترنس‌مدرن دارد. تحلیل گفتمان انتقادی نشان داد فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه» به‌عنوان متن رسانه‌ای هنری، نمونه‌اعلای محصولی برآمده از پارادایم ترنس‌مدرن است. احتمال وقوع آشوب در جامعه بشری، ضرورت اسطوره یا منجی برای فیصله‌دادن به آشوب، ابزارهای انسانی - تکنولوژیک - ماورایی برای فیصله‌دادن به آشوب و ترسیم آینده‌ای مبتنی بر همین ابزارهای انسانی - تکنولوژیک - ماورایی، از دلالت‌های روشن اتکای این فیلم بر پارادایم ترنس‌مدرن است.

مباحث فراحسی در این فیلم حاکی از تغییر نحوه مدیریت جهان است؛ تغییری که درصدد یافتن مسیری جدید در دنیای پرآشوبی است که جزم‌اندیشی مدرن و التقاط و شکاکیت پست‌مدرن آن را به وجود آورده‌اند. این تغییر قرار است انسان را از آستانه آشوب و بی‌نظمی به نظم اجتماعی از بیخ و بن جدید سوق دهد.

این پارادایم انسان را موجودی سرگردان می‌داند که در تکاپوی یافتن روزنه‌ای برای دستیابی به آگاهی‌های معنوی و حضور غیرمادی (روحی یا فراحسی) است. از منظر این پارادایم، انسان با آمیزه‌ای از عقل و شهود قرین با کارکرد منطقی ذهن، نقش اصلی را در تحولات آینده ایفا می‌کند. اسطوره این فیلم‌ها موجودی بی‌نقص و تمام‌وکمال نیست، مقدس هم نیست و نقاط ضعف و قوتی دارد. اساطیر ترنس‌مدرن را باید در تعامل با بشر و در تلاش برای آینده‌سازی در چهارچوب منظومه فکری پارادایم سیاره‌ای ترنس‌مدرن در نظر گرفت. به نظر می‌رسد این ژانر از فیلم‌ها به تدریج در حال کاستن از مؤلفه‌های علمی - تخیلی‌شان هستند چراکه درصدد القای این امر به مخاطب هستند که ماوراءالطبیعه یا آنچه از منظر این پارادایم معنویت نامیده می‌شود را در درون خود و به‌عنوان واقعیتی موجود در زندگی خویش دریابند.

مفاهیم فراحسی از پدیده‌های اجتماعی‌ای هستند که در میان تمام جوامع بومی و ملت‌ها مشترک‌اند؛ باوجوداین، در میان فرهنگ‌های متنوع، اختلاف‌هایی درباره توضیح علل پیدایش، منشأ آنها، پیامدهایشان و مسائلی از این دست وجود دارد. به‌رغم غنای بسیار فرهنگ ایرانی در این زمینه، این دست موضوعات کمتر در جوامع علمی و آکادمیک ایرانی مورد بحث و تفحص قرار گرفته‌اند. در چهارچوب تصویر و سینما نیز اغلب مواجهه‌ها یا در طرد این موضوعات به افراط افتاده‌اند یا در جذب و پرداخت به آنها به تفریط رفته‌اند. این وضعیت، در عمل خلأیی شناختی را در صورت‌بندی دقیق و پرداخت به این موضوعات به وجود آورده است؛ شناختی که امروز آن هم با فراگیری پدیده فیلم‌های هالیوودی در این زمینه بیش از پیش اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. سینمای هالیوود با تأثیرپذیری از جریان‌های سیاسی و فرهنگی خاص، فقط درصدد القای فهم و صورت‌بندی خود از این دست موضوعات است. سینمای هالیوود امروزه یکی از مهم‌ترین اقلام مصرفی نه‌تنها فرهنگ در ایران بلکه فرهنگ جهان است. در چنین وضعی

فرهنگ‌هایی تداوم خواهند یافت که بدیل‌های مناسب و متناسب با وضعیت جدید ترنس‌مدرن را در اختیار سوژه‌های فرهنگی خود قرار دهند.

پارادایم جدید ترنس‌مدرنیسم که هوادارانش بر این اعتقادند که پس از پست‌مدرنیسم، این پارادایم منظومه فکری غالب در غرب است، برآنند که بشر امروز در جست‌وجوی گفتاری غالب و مافوق پارادایم‌های قبلی است؛ راهی برای ارتقا و استعلای بشر. به نظر می‌رسد در این پارادایم، حواس، بیشتر و سریع‌تر از واژه‌ها شکل یافته‌اند؛ بنابراین بیشتر باید به دنبال تجارب بود تا واژه‌ها، چراکه به دلیل فضای تعاملی میان ماده و ماورای ماده از منظر این پارادایم، بنیان‌گذاران و صورت‌بندی‌کنندگان این پارادایم هنوز در آغاز راه مفهوم‌سازی و واژه‌یابی‌اند.

پارادایم ترنس‌مدرن آمیزه‌ای است از انواع نگرش‌ها و مفاهیم ماوراءالطبیعی. تمایل مبدعان این پارادایم به طرح مفاهیم ماوراءالطبیعی اغلب با چهارچوب کشف و شهود بشری و آفرینش و خلق نسخه‌هایی نوین از این کشفیات و تلاش در راستای ادغام رمزگان ماوراءالطبیعی در پیکره فیلم‌های مربوط به این ژانر با مضامین علمی - تخیلی بوده است. از دلایل حضور پُررنگ ماوراءالطبیعه در متن آثار سینمایی ترنس‌مدرن، همسانی و آمیختگی بسیاری از مضامین آن با تجارب گوناگون بشری است. با اندک درنگی می‌توان دریافت که گویی با روایاتی گوناگون از داستانی واحد در فیلم‌های متأثر از این پارادایم روبه‌رو هستیم. تسری پیچیدگی‌های زندگی ترنس‌مدرن بر متن آثار سینمایی به یاری مفاهیم ماوراءالطبیعی، از راه‌های باب‌کردن و جانداختن رمزگان ماوراءالطبیعی در این آثار است.

انگیزه‌های هنرمند ترنس‌مدرنیست در برساختن قهرمانی ترنس‌مدرن در برابر قهرمان اسطوره‌ای، نشان‌دادن وضعیتی است که در آن دیگر ساختاری نظام‌مند بر جهان حکم‌فرما نیست. این بی‌نظمی، با نظم جدید برآمده از صورت‌بندی‌های پارادایم ترنس‌مدرن جبران می‌شود که در آن انسان یا همان خودِ هنرمند، خالق آن است و نه خداوند. مفهوم اسطوره به‌عنوان عصا تاریخی تفکر و اعتقادات بشر و توانایی‌های ماورایی او، در قالب پارادایم ترنس‌مدرن بازآفرینی می‌شود. این اسطوره قادر است تا حدی نیازهای معنوی و مادی بشر امروز را برآورده سازد. پارادایم ترنس‌مدرن درصدد جهشی معنوی و

ترسیم آینده‌های معنوی و فرهنگی جوامع بشری (یعقوبی، فرهنگی، طبیعی) *پژوهش‌های فلسفی* ۲۰۳

باورپذیر ساختن مفاهیم ماوراءالطبیعی است؛ امری که ذیل چهارچوب معنایی و فلسفی پارادایم‌های مدرن و پست‌مدرن شدنی نیست. اسطورهٔ فیلم «پرسی جکسون و دزد صاعقه» نمایندهٔ تفکر پارادایمی است که به نمایندگی از بشر و سایر موجودات جهان به دنبال یافتن روزه‌ای است تا از فرصت‌های احتمالی تعامل با موجودات و قدرت‌های ماورایی در آینده و برای ساختن آینده استفاده کند.

کتابنامه

- استوری، جان (۱۳۸۹). *مطالعات فرهنگی درباره فرهنگ عامه* (حسین پاینده، مترجم). تهران: آگه.
- بشیر، حسن؛ حاتمی، حمیدرضا (۱۳۸۸). «مطالعه مقایسه‌ای رویکردهای انتخاباتی: تحلیل گفتمان سرمقاله‌های روزنامه‌های کیهان و جمهوری اسلامی درباره دومین مرحله انتخابات مجلس هشتم (از ۲۵ اسفند ۸۶ تا ۶ اردیبهشت ۱۳۸۷)». *نشریه پژوهش‌های ارتباطی*، شماره ۱، صص ۹۳-۱۱۴.
- بشیر، حسن؛ فهیمی‌فر، اصغر (۱۳۹۵). «تحلیل گفتمان گزارش‌های شبکه‌های تلویزیونی الجزیره، العربیه، بی‌بی‌سی، عربی و العالم درباره انقلاب مصر». *مجله رسانه و فرهنگ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*، سال ششم، شماره دوم، صص ۵۳-۷۶.
- جوادی یگانه، محمدرضا؛ هاتفی، حمیده (۱۳۸۷). «پوشش زن در سینمای پس از انقلاب اسلامی». *فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، سال چهارم، شماره ۱۱.
- کلایو، مارش (۱۳۸۴). *کاوش در الهیات سینما*. تهران: بنیاد سینما فارابی.
- میرفخرایی، تژا (۱۳۸۳). *فرایند تحلیل گفتمان*. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.
- هالینگ دیل، رچینالد (۱۳۸۷). *تاریخ فلسفه غرب* (عبدالحسین آذرنگ، مترجم). تهران: انتشارات ققنوس، ۶۱-۷۲.
- یونگ، کارل گوستاو و همکاران (۱۳۵۲). *انسان و سمبل‌هایش* (ابوطالب صارمی، مترجم). تهران: امیرکبیر.
- Ateljevic, I. (2008). Transmodernity, changing our (tourism and hospitality) world?. Available at: <http://www.nztri.org/node/236> Date of access: 23 March, 2010.
- Ateljevic, I. (2011). Transmodern critical tourism studies: a call for hope and transformation. *Tourismo em analise*, 22 (3), 497-515.
- Ateljevic, I. (2012). Can transmodern tourism help change the world? Presentation at UHPA Conference. *Sustainability for competitiveness in tourism*, Zagreb, 22-23 November, p. 65.
- Ateljevic, I. (2013a). Transmodernity: integrating perspectives on societal evolution. *Futures*, 47, 38-48.
- Ateljevic, I. (2013b). Visions of transmodernity: a new renaissance of our human history. *Integral review*, 9 (2), 200-219.
- Attwood, S. (2014). *A Future to Pine for Transmodernist Movement in Japan*. [Dissertation]: School of Social Science University of Adelaide, p. 96.
- Brugger, Bill; Hannan, Kate (1983). *Modernisation and revolution*. London: Croom Helm, p. 60.
- Cole, Mike (2008). *Psychology Press*. p. 68.

- Drycker: (1993). *Post capitalist society*. New York: Harper Collins publishers, p. 232.
- Dussel, E. (2002). World-system and trans-modernity. *Nepantlia: Views from the South*, 3 (2), 221-244.
- Epstein, M. (2009). Transculture: A Broad Way between Globalism and Multiculturalism, *Am. J. Econ. Sociol*, 68, 327-352
- Ghisi, M. L. (2006). Transmodernity and transmodern tourism. *Keynote at the 15th Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research: Visions of Modern Transmodern Tourism*, 19th-22nd of October, Savonlinna, Finland, p. 43.
- Ghisi, M. L. (2007). *The European Union in a time of world transformation*. EU workshop syllabus, 1-35. April 14-15.
- Ghisi, M. L. (2008). *The knowledge society a breakthrough toward genuine sustainability*. Cochin: Arunachala Press, p. 114.
- Ghisi, M. L. (2010). Towards a Transmodern Transformation of our Global Society: European Challenges and Opportunities. *Futures Studies*, 15 (1), 39-48.
- Granskog, J. E. (2003). Spirit matters: an exploration of shamanic techniques to transform the environment. *Flagstaff, AZ: Southwestern anthropological association newsletter*, 44 (2), 22-26.
- Inayatullah, S. (2005). Spirituality as the fourth bottom line?. *Futures*, 37 (6), 573-579.
- Kale, S. H. (2005), Spirituality, religion, and globalization, *Journal of Macromarketing*, 24 (2), 92-107.
- Kapoor, R. (2010). Signs of emerging planetary transformation. *Futures*, 42, 1035-1039.
- Koenig, H.; McCullough, G, M.; and Larson, D. B. (2001). *Handbook of Religion and Health: A Century of Research Reviewed*. New York: Oxford University Press.
- Koenig, HG; McCullough, ME; Larson, DB (2011). A history of religion, science and medicine. In: Koenig, HG; McCullough, ME; Larson, DB, editors. *Handbook of religion and health*. New York (NY). Oxford University Press; Chapter 2; pp. 24-49.
- Luyckx, Marc (1999). The transmodern hypothesis: towards a dialogue of cultures. *Futures*, 31, 971-982.
- Magda, R. M. R. (2004). *Transmodernidad*. Barcelona, ES: Anthropos, 212-232.
- Middendorf, B (1999). Cultural Creatives: Cultural Creatives making a difference for the future. *Conscious Choice*. January Edition, p. 134.
- Paul H. Ray SPRING (1996). *The Rise of Integral Culture*. (edited version), Vol. 37, p. 4.
- Pearson, C. S. (1998). *The Hero Within: Six Archetypes We Live*. By New York: Harper Collins.
- Pritchard, A; MORGAN, N; Ateljevic, I. (2011). Hopeful tourism: a new transformative perspective. *Annals of tourism research*, 38 (3), 941-963.
- Ray: H. (2008). The potential for a new, emerging culture in the U.S. Chapter 2: The Cultural Creatives. Report on the 2008. *American value survey*. p. 65.
- Rifkin, L. (2005). *The European dream: how Europe's vision of the future is quietly eclipsing the American dream*. New York: Penguin, p. 448.
- Robinson, D. M (1999). *Emerson, Thoreau, Fuller, and transcendentalism*. American Literary Scholarship, 3-32.
- Rodriguez, M. R. (2004). *Globalization as transmodern totality*. Translated: Chapter 1 of Transmodernidad. Barcelona: Anthropos. <http://transmodern-theory.blogspot.com/>Date of access: 17 November 2011.
- Takanashi, Y. (2009). Emerson and Zhu Xi: the role of the scholar in pursuing peace. *The Japanese Journal of American Studies*, p. 67.